

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.422/2007/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Ormay Gábor ügyvéd (Miskolc, Vászonfehérítő út 26. szám) által képviselt felperes neve **felperes címe** szám alatti lakos felperesnek a **képviselő neve** jogi előadó (Budapest, József nádor tér 2-4. szám) által képviselt **Magyar Állam** I. rendű és a **képviselő neve** osztályvezető által képviselt Legfelsőbb Bíróság (Budapest, Markó utca 16. szám) II. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a **Borsod-Abaúj-Zemplén** Megyei Bíróság 13.P.21.537/2006/29. számú ítélete ellen a felperes által 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a II. rendű alperesnek 10 700 (Tízezer-hétszáz) Ft fellebbezési eljárási költséget és térítsen meg az Államnak külön felhívásra 18 400 (Tizennyolcezer-négyszáz) Ft fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

A ... Városi Bíróság a 2004. október 22-én meghozott ... számú ítéletében segítségnyújtás elmulasztásának a veszélyhelyzetet előidéző által elkövetett bűntette miatt a felperest főbüntetésként 6 hónapi, végrehajtásában 2 évre felfüggesztett börtönbüntetéssel sújtotta, mellékbüntetésként 1 évre eltiltotta a járművezetéstől és egyidejűleg kötelezte 251 955 forint büntügyi költség megfizetésére. A felperes fellebbezése folytán eljárta ... Megyei Bíróság 2005. február 23-án tanácsulésen hozta meg az ... számú, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztató ítéletét, és a felperes terhére kiszabott főbüntetést 180 napi tételű,

300 Ft napi összegű, összesen 54 000 forint pénzbüntetésre enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A felperes még 2005. április 6-án és 9-én megfizette az államnak az 54 000 forint pénzbüntetést, valamint a 251 955 forint bűnügyi költséget.

Az Alkotmánybíróság a 20/2005. (V. 26.) AB számú határozatában alkotmány sértőnek találta és ezért a kihirdetés napjával megsemmisítette a Be. 360. §-ának (1) bekezdését. Kimondta, hogy a megsemmisített rendelkezés - többek között - a ... Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság felperes ügyében hozott ... számú jogerősen befejezett ügyében sem alkalmazható. A határozat indokolása szerint a Be. hivatkozott rendelkezése azzal, hogy az alkalmazandó eljárási forma felőli döntést kizárólag a tanács elnökének döntési jogkörébe utalta, a jogorvoslás mélységére is kiható szervezeten belüli hatáskör elvonást jelent, veszélyezteti a társas bíráskodás a bírói függetlenség, a tisztességes eljárás és a nyilvános eljárás jogállami alapokon nyugvó elvét.

A felperesnek az alkotmánybírói határozat közzétételét követően előterjesztett felülvizsgálati indítványát a II. r. alperes a ... számú végzésével, ismételt felülvizsgálati indítványát a ... számú végzésével perújítási kérelmét pedig a Debreceni Ítéltábla a 2006. február 21-én meghozott ... számú végzésével jogerősen elutasította.

A felperes keresetében az alpereseket az általa kifizetett pénzbüntetés és bűnügyi költség együttes összegének, 305 955 forintnak, továbbá ezen tőke után 2005. április 6. napjától számított törvényes kamatainak megfizetésére kérte kötelezni kártérítés címén. Előadta, hogy az általa megfizetett összeg kárként jelentkezik, amelynek közvetlen oka a ... Megyei Bíróság azon ítélezési gyakorlata, amelynek során a Be. alkotmány sértő rendelkezését alkalmazva tanácsul ésen bírálta el a fellebbezését, nem észlelve az általa alkalmazott eljárási szabályt alkotmány sértő, illetve nemzetközi szerződésbe ütköző voltát. Közvetett felelősség terheli az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumot is a jogszabály előkészítés elmulasztása miatt, továbbá az Országgyűlést a megfelelő jogszabály alkotásának hiánya miatt.

Közvetlenül felelős az okozott kárért a II. r. alperes a joggyakorlat téves irányban történő befolyásolása miatt, továbbá azért, mert figyelmen kívül hagyta az Alkotmánybíróság rá is kötelező határozatát és ezzel „alkotmányos válságot idézett elő”. Az I. r. alperes kártérítési felelőssége pedig abban áll, hogy eltúrte a jogrendszer alkotmány sértő voltát. A jogerős ítéletet ugyanis nem lehetett volna meghozni alkotmány sértő jogszabály alapján.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Utalt arra, hogy a **Magyar Állam** a Ptk. 28. §-ának (1) bekezdése alapján csak mint a vagyoni jogviszonyok alanya jelenik meg a polgári jogi jogviszonyban. A jogalkotás ezzel szemben közjogi jogviszony, és nem tekinthető a Ptk. 349. §-a (1) bekezdése szerinti államigazgatási jellegű szervező-intézkedő tevékenységnek. Az államhatalmi ágak elkülönülése folytán pedig a **Magyar Állam** a jogalkalmazó szervek tevékenységéért sem felel.

A II. r. alperes ellenkérelme ugyancsak a kereset elutasítására irányult, hivatkozva arra, hogy a II. r. alperes az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések szerint, jogszerű

eljárásban, törvényes döntést hozott. A bírói gyakorlat szerint még egy esetleges téves jogszabály-értelmezés sem alapozhatja meg a jogalkalmazó szerv kártérítési felelősségét. Az Alkotmánybíróság nem egyedi ügyben meghozott bírói döntést vizsgált felül, ilyen felülbírálatra nem is jogosult. A felperes az eljárás során egyébként olyan adatot nem tudott szolgáltatni, amely ártatlanságát támasztotta volna alá.

Az elsőfokú bíróság a büntetőeljárás iratainak beszerzését követően meghozott ítéletében a felperes keresetét elutasította, és kötelezte őt arra, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. r. alperesnek 30 000 forint perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak külön felhívásra 18 400 forint le nem rótt illetéket.

Mindenekelőtt kitért arra, hogy miután a következőes bírói gyakorlat szerint a kereseti jogcímhez nem volt kötve, a felperes kártérítési igényét a Ptk. 349. §-ának keretein túl az általános kártérítésnek a Ptk. 339. §-ában szabályozott feltételei szerint is vizsgálta. Helyesnek találta az I. r. alperes ellenkérelmében foglaltakat, utalva arra, hogy az állam absztrakt fogalom, tevékenységét különböző szervei útján valósítja meg, ezért felelőssége csak akkor állapítható meg, ha azt külön jogszabály nevesíti. A felperes által állítottan előidézett alkotmányos válságot nem találta megállapíthatónak. Az állam szervezeti rendszerét az I. r. alperes létrehozta, ezen belül meghatározta a bíróság, illetve az Alkotmánybíróság hatáskörét. E jogalkalmazó szervek saját hatáskörükben értelmezik a reájuk irányadó jogszabályokat, a hatáskör megosztás folytán tehát ezen szervek tevékenységéért az I. r. alperes nem felel, következésképpen károkozó magatartást sem tanúsíthatott.

A II. r. alperessel szemben előterjesztett kereset kapcsán megállapította, hogy a bíróságok feladatát az Alkotmány 45. §-ának (1), illetve 50. §-ának (1) bekezdése határozza meg. A II. r. alperes a hatáskörét a jogszabályok értelmezésével látja el, mégpedig valamennyi más állami szervtől függetlenül. Ha a bíró e minőségében kárt okoz, az okozott kárért saját személyében nem, helyette a bíróság felel. Ha a bíró a jogszabályok betartásával jogértelmezési tevékenységet végez, még téves értelmezés esetén sem valósít meg kártérítésre alapot adó magatartást. Önmagában tehát a tévedés a bíró felelősségének megállapításához és ehhez kapcsolódóan a bíróság kártérítési felelősségének megállapításához nem vezethet. Mindezekre tekintettel mellőzte a felperes által a II. r. alperes, illetve a ... Megyei Bíróság konkrét büntetőeljárás során hozott döntésének meghozatala körüli körülményekre vonatkozóan felajánlott bizonyítást. Megállapította azt is, hogy az Alkotmánybíróság határozatának közzététele időpontjában a felperes elleni büntetőeljárás már jogerősen befejeződött, az Alkotmánybíróság határozata tehát abban az ügyben végrehajthatatlan volt. Miután a II. r. alperes a jogszabály értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes felülvizsgálati indítványát el kell utasítani, kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

Utalt arra is, hogy a bírósági hierarchiát a bírósági eljárásra vonatkozó törvények szabályozzák, és ezek nem teszik lehetővé azt, hogy a kártérítési perben eljáró bíróság a **Legfelsőbb Bíróság** végzéseit felülvizsgálja. A megsemmisített jogszabályi rendelkezés egyébként eljárási rendelkezést tartalmazott, az alkalmazott eljárási forma a felperes bűnösségét kimondó rendelkezést nem befolyásolta. Noha a ... Megyei Bíróság

tanácsülésen bírálta el a fellebbezést, a fellebbezési eljárásban a felperes részére biztosított volt a védekezés lehetősége, és nem merült fel olyan új tény, vagy körülmény, amit a felperes ne ismert volna. Ehhez kapcsolódó mulasztás hiányában tehát a kártérítési felelősség megállapítása kizárt, károkozás magatartás hiányában pedig nincs mód a kereset teljesítésére.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatását, keresetének helytadást és az alperesek perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint jöllehet az elsőfokú bíróság nyilvánvalóan nem szállhatott szembe a II. r. alperes alkotmányt és nemzetközi szerződést sértő gyakorlatával, megállapítható, hogy a „legsötétebb politikai időszakban sem vezették be másodfokon a zárt ítélethozatalt” A felperes nem követett el bűncselekményt, felmentésért fellebbezett, sorsáról tehát zárt tanácsülésen nem dönthettek volna. Ezzel megfosztották a védekezés jogától, hiszen nem ismerte, nem ismerhette meg az ügyében döntést hozók személyét. Ez önmagában károkozó magatartásnak tekintendő. A II. r. alperes ellenkérelmében kifejtetteket „jogászkodásnak” tekintette, hiszen a II. r. alperesnek mindmáig hatályban vannak jogellenes irányelvei és eseti döntései. Az a helyzet pedig, hogy ezek hatályon kívül helyezéséről a II. r. alperes nem gondoskodott, alkotmányos válságot idézett elő.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a ... megyei bírósági elnök nyilatkozatának beszerzésére, illetve a II. r. alperes elnökének nyilatkozattétel céljából történő megidézésére vonatkozó bizonyítási indítványát. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság félreértelmezte a keresetet, amelyben ő nem az alakilag jogerős, ám alkotmány és nemzetközi szerződést sértő ítéletet kérte felülbírálni, hanem annak megállapítására tett indítványt, hogy az alkotmányosértő eljárás kárt okozott neki. A II. r. alperes a jogszabályt félreértelmezve törvényt sértő eljárás során konokul szembehelyezkedett az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakkal, a jogellenesen kialakított bírói gyakorlat pedig nem a törvényesség talaján működik. Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság a szervezetét és hatáskörét meghatározó 1989. évi XXXII. törvény (Abtv.) 43. §-ának (3) bekezdésében foglalt kizáró rendelkezésre figyelemmel nem kezdeményezett a büntető ügyben külön eljárást, mindez azonban nem jelenti azt, hogy a II. r. alperesnek ne állna fenn kártérítési felelőssége. Az I. r. alperes kártérítési magatartása pedig abban áll, hogy eltúri, hogy egy állami szerv sorozatos törvényt sértést kövessen el.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

Az ítélet tábla a felperes fellebbezését nem találta alaposnak. Az elsőfokú bíróság helyes tényállás alapján érdemben is helyes döntést hozott, és az ítélet tábla osztja az elsőfokú ítélet jogi indokolását is, azt kizárólag a fellebbezésben kifejtettekre tekintettel tartja szükségesnek a következőkkel kiegészíteni:

Az I. r. alperessel szemben előterjesztett kereset kapcsán az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy a Ptk. 28. §-a az államot csak mint a vagyoni jogviszonyok alanyát minősíti jogi személynek. Az állam az Alkotmányban meghatározott közjogi feladatait azonban az alkotmányos keretek között létrehozott és tőle a jogalanyiságát tekintve teljesen elkülönült államhatalmi és végrehajtó szervezet útján látja el. A jogalkotás az Alkotmányban meghatározott közjogi feladat, amely az Alkotmány, valamint a jogalkotásról szóló 1987.

évi XI. törvény rendelkezéseiben meghatározott, az államtól elkülönülő jogalanyisággal rendelkező állami szervek feladata. A jogalkotás feladata tehát nem az I. r. alperesre hárul, következésképpen azért nem is felel. Ezen túlmenően pedig az egységes ítélkezési gyakorlat szerint a jogalkotással elkövetett mulasztással okozati összefüggésben álló károsodás a jogalkotó és a károsult között egyébként sem hoz létre polgári jogi jogviszonyt, ezért polgári ügyben eljáró bíróság nem állapíthatja meg azt, hogy a jogalkotó a jogalkotás sérelmezett elmulasztásával jogellenességet követett el, amely pedig alapvető feltétele a Ptk. 339. §-ában illetve a 349. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kártérítési felelősségnek. (Bírószági Határozatok 2002. évi 264. sorszám alatt közzétett eseti döntés)

Helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság a felperesnek a II. r. alperessel szemben előterjesztett keresetét is. Kétségtelen, hogy a 20/2005. (V. 26.) AB számú határozat akként rendelkezett, hogy a Be. megsemmisített 360. §-ának (1) bekezdése a felperes jogerősen befejezett büntető ügyében sem alkalmazható. Az Alkotmánybíróság határozatának 9.1. pontjában kifejtettek azonban nem hagynak kétséget afelől, hogy az Alkotmánybíróság szándéka az Abtv. 42. §-a (1) bekezdésében foglaltak szerint csupán arra terjed ki, hogy a megsemmisített jogszabályt az AB határozat közzétételének napjával, tehát „ex nunc” veszítse csak hatályát. Az „ex nunc” hatályú megsemmisítés tehát - amint az az AB határozat az indokolásában egyértelműen kiderül - kizárólag a fellebbezések megsemmisített rendelkezés szerinti keretek között történő elbírálását zárta ki. A felperes büntető ügyében azonban a határozat közzétételének időpontjában már nem volt elbírálatlan fellebbezés a bíróság előtt. A II. r. alperes az elsőfokú eljárás során előterjesztett ellenkérelmében helyesen utalt arra, hogy az AB határozat rendelkező részének 4. pontjában foglalt „jogerős” kitétel az Abtv. 43. §-ának rendelkezéseivel való egybevetés eredményeként valóban nem értelmezhető. Az Abtv. 43. §-ának (3) bekezdése ugyanis abban az esetben, ha az alkotmányellenes jogszabály alkalmazására büntetőeljárásban került sor, kötelezően előírja az Alkotmánybíróság részére az ott szabályozott további feltételek fennállása esetén a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárás felülvizsgálatának elrendelését, mint ahogyan azt az Alkotmánybíróság több határozatában így is alkalmazta. Amennyiben tehát a büntetőeljárásban alkalmazott rendelkezés semmisségének kimondására kerül sor, és abból a büntetés, illetőleg intézkedés csökkentése vagy mellőzése, illetőleg a felelősség alóli mentesülés, vagy annak korlátozása következne, a jogerős büntető bírói határozat felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságnak el kell rendelnie. A felperes ügyét érintően azonban erre a 20/2005. (V. 26.) AB határozatban nem került sor. Ennek hiányában tehát a II. r. alperes mérlegelési jogkörében dönthetett a felülvizsgálat elrendeléséről.

E körben pedig az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá arra, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint valamely jogszabály rendelkezésének a bíróságok részéről történő téves értelmezése önmagában felróható magatartást nem valósít meg, a jogalkalmazó szerv kártérítési felelősségét kizárólag a kirívóan súlyos jogalkalmazási, illetőleg jogértelmezési tévedés alapozza meg. (Bírószági Határozatok 2001. évi 423., illetve 2000. évi 55. sorszám alatt közzétett eseti döntések)

Nem tévedett az elsőfokú bíróság a felperes bizonyítási indítványának mellőzése kérdésében sem. A Pp. 167. §-ának rendelkezése értelmében a tanúk meghallgatásának célja a tényállás felderítése. A perbeli ügyben azonban a felek által becsatolt, illetve az elsőfokú bíróság által beszerzett iratokból a tényállás teljes körűen tisztázható volt, és az elsőfokú bíróságnak ezt követően csak jogkérdésben kellett döntenie. Az elsőfokú ítélet indokolása helyesen utalt továbbá arra is, hogy a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított polgári peres eljárás nem eredményezheti a jogellenesnek tartott határozat, illetve az azt megelőző ügy érdemi felülvizsgálatát. E pernek csupán az a tárgya, hogy a jogalkalmazó szerv részéről történt-e kártérítési felelősséget megalapozó súlyos, kirívó jogsértés. A bíróságok szervezetéről szóló 1997. évi LXVI. törvényben szabályozott szervezeti hierarchia pedig biztosítja a kártérítési perben eljáró bíróság elfogulatlanságát az alperesként perbe vont másik bíróság elleni ügyben.

A kifejtettekre tekintettel tehát az elsőfokú bíróság a jogellenesség hiányára figyelemmel megalapozottan utasította el a felperesnek a mindkét alperessel szemben előterjesztett keresetét. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a felperes egyébként a perben a kártérítési felelősség megállapításához szükséges okozati összefüggést sem bizonyította, minthogy az általa felhozott indokok annak alátámasztására nem voltak alkalmasak, hogy az esetlegesen tárgyaláson és nem tanácsülésen meghozott jogerős büntető bírósági ítélet szükségképpen a felperes felmentését eredményezte volna.

A kifejtettek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezési eljárásban is peresztes felperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a II. r. alperes javára fellebbezési eljárási költség megfizetésére. Az I. r. alperesnek a fellebbezési eljárásban költsége nem merült fel. A felperes ugyancsak peresztestességére tekintettel köteles az illeték-feljegyzési joga folytán állam által előlegezett fellebbezési illeték megtérítésére (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése).

D e b r e c e n, 2007. szeptember 21. napján

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Süliné Dr. Tózsér Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -